

ket majdnem soha, — Calderont nagyon ritkán, — a németeket alig, — örökösen Shakespearét és Shakespearét. Pedig a műsor kiegészítése nemcsak irodalmi vonatkozásában kötelessége a Nemzeti Színháznak; épen annyira kötelessége a maga színészeinek változatosabb nevelése érdekében is. A Nemzeti Színház művészei között nem egy európai színvonalú egyéniség akad, hibájuk azonban, hogy szinte mindent egy stílus-kaptára vernek. Ha a műsor változatosabb lenne, maguk rájönnének, hogy játékmódoruknak simulóbban stílszerűvé kell fejlődnie.

Lenne még egy-két szavunk a Nemzeti Színház társulatának összetételéhez is. Személyi kérdésekbe nem megyünk bele, de vajjon nem látja-e a nagyérdemű igazgató, hogy akárhány szerepre nincsen megfelelő embere? Tudjuk, hogy a *szerepkörök* merev követelménye elavult elv, de mindenestül mégsem mellőzhető. Nem lehet jó naíva az, aki természeténél fogva inkább komika, nem tud nagyvonalú lenni az, aki részletmegfigyelésekben erős, és nem tud hősi lenni az, akinek egész színészegyénisége a modern idegélet ábrázolására van teremtve. A mult évadban akárhány ilyen *szerepcserét* láttunk.

Úgy képzeljük, hogy a Nemzeti Színház mostani igazgatója, a maga kitünő szemével a más színházaknál elhelyezkedett színészek között több olyat találhatna, aki valóban hézagpótló lehetne önálla, s a maga nagy színészevelvelő képességével társulatát majdnem tökéletesse egészíthetné ki.

Galamb Sándor.

Művészeti szemle.

Csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban.

Az új szezon — melynek körvonalai még nem bontakoztak ki s melynek elkövetkezendő főbb eseményeiről később fogunk képet vázolni — a Nemzeti Szalon ötvenedik csoportkiállítására nyitotta meg. A Szalon szorgos vezetősége két idegen művész munkáival ismereti meg a magyar közönséget a nagyterem falain: *Brailowsky* Leonidas és felesége, *Brailowsky* Rimma érdekes festményeivel. A két művészlelek nemcsak az életben, hanem a munkában is egyesült, azért közösen is írják a vásznak sarkaiba alkotó jegyüket. *Brailowsky* Leonidas építész-mérnök-ként kezdte, de első tájképeinek nagy sikere elhódította a tervezőtábla mel-

lől a festészet számára. Mint színházi díszletfestő is komoly sikereket aratott. Felesége a párisi Julian-Akadémia növendéke volt. Az orosz díszítőművészet és a népies himzési motívumok ihlették meg leginkább. A házaspár egygye ölelkező művészetében aztán feltűnően elegyednek azok a tulajdonságok, amelyekre külön-külön tettek szert. Ezekben az igazi orosz hangulatú képekben szinte minden egyes esetben megmutatkozik a hagyomány-kupolás-templomoktól megbabonázott, keleti képzeletű építész, díszlettervező és a színpompakedvelő, díszítő- és iparművész. Ez a körülmény javára is, de kárára is írható művészetüknek. Javára annyiban, hogy témáik sokrétűek, érdekesek, tetszetősek, mese-szerűen beszédesek és kárára annyiban, hogy művészkedésük mindenféle képen mesgyénjáró. Festményeknek túlságosan díszletszerűek, kiabálóan színesek, díszleteknek meg túlkomponáltak, nagyon is bonyolultak. Képsorozatauk «Viziók a régi Oroszországból» címet viseli. Csakugyan látomásos ezek a tarka-barka képek. Az orosz élet, az orosz építészet és az érdekes népviselet izgatja fantáziájukat. A régi orosz templomok bizánci ikonjai járnak az eszünkben, mikor elnézegetjük őket. A képzelet kék köde szállong a Kreml képzetét fölédző mesebeli templomok és paloták feltornyosodó ormai körül. Valami furcsa, mélyseges kékbe és halovány zöldbe álmodják vissza legtöbbször rejtelmes hazájukat. Ezek a dolgaik a legszebbek. Azután a tarka színek pompájába burkolva mutogatják az orosz élet ismert alakjait. Itt már gyakran válnak egyhangúvá. Alakjaik sokszor merevek, néha mintha sárgásbarna faberakás terveit nézegetnénk, annyira eltérülnek az olajfestmény igazi hatásaitól. Gyűjteményük felerésze, kiválogatva, kedvezőbb színben mutatta volna be őket. Ennyi egvstílusú kép elfárasztja a nézőt, szűknek láttatja kifejező területüket.

A két orosz azonban határozottan érdemes volt megismertetni a magyar közönséggel.

A többi terem magyar festőké.

Bizony Ákosné komoly festőlelek. Túlnyomólag nagyobb vásznakon tájképeket ad. Nagy természetszeretet, egészséges színérzék szól e képekből, de a művésznő — aki csak élete delén fordult a palettához — nem jutott el odáig, hogy kellő erővel össze tudja

fogni az esetet elől menekülő természetet. Szerkesztése laza, témái nem illeszkednek művészi egységbe.

Gyenes Gitta krétarajzai komoly törekvést árulnak el. Egy sorozata főleg nagy emberi érzéseket, lelki helyzeteket akar vonalba fogni. A témát csak ritkán tudja erőteljesen kifejezni. Legtöbbször nagyon is szokványos arc-kifejezéseknél marad rajzoló ónja. Ön-arc képsorozatának is csak néhány darabja sikerült. Az ilyen sorozatokat különben is mindig az egyhangúság veszedelme fenyegeti.

Leidenfrost Pál csak nemrégiben jelentkezett a Szalon kiállítási termeiben munkáival. Derék, becsületes természetlátása tette rokonszenvenné első képeit. E kiállításon van egy képe: «Két jegenye» a címe. Ez a munkája már komoly eredmény. Az első lépések bizonytalansága után itt már kezd megvalósulni az egyéniségét, mely a finom, bensőséges hangulatok kifejezésében fog majd kibontakozni. Még sokat kell tanulnia. De mostani pár derék, előre tett, határozott lépése azt a reményt kelti, hogy mint jó tájképfestőve találkozzunk még vele.

Linguer István már kiforrott festő-egyeniség. Biztos kézzel foglalja képbe a természetet, mindig tudja, mit akar, ura a tárgynak. Rajzkészsége számottevő, kár, hogy a színekkel túltakarósan bánik. Így gyakran szárazza, keménnyé válnak egyébként kellemes hatású tájképei.

A Nemzeti Szalon első kiállítását szívesen fogadta és sűrűn látogatta a közönség.

A Szépművészeti Múzeum modern szoborgyűjteménye.

A Szépművészeti Múzeum régi és nagyfontosságú tartozását róttá le a magyar műszerető közönséggel szemben, mikor egyik oldalsó csarnokában megnyitotta a modern szoborgyűjteményt. Petrovics Elek, a Múzeum fáradságát, jószemű és hivatott főigazgatója a közrebocsátott ideiglenes tárgymutató előszavában bőven kifejti azokat az okokat, melyek e művészeti intézményünket mindaddig meggátolták a régi terv keresztülvételében. Gondoskodni kellett a gyűjtemény megfelelő kiegészítéséről, a kiállítási helyiség átrendezéséről stb. Most, hogy a Múzeum e kellékekhez hozzájutott, első dolga volt az intézmény e nagy hiányosságát kipótolni.

A Szépművészeti Múzeum lassankint odáig fejlesztette a rendelkezésére álló anyagot, hogy végre összefüggő, a történeti fejlődést kellőleg kifejező csoporthoz jutott. Ez a szoboranyag nem olyan teljes ugyan, mint a modern festészeti csoport, de már alkalmas arra, hogy belőle jó képet nyerhessen a közönség szobrászatunk indulásáról, fejlődéséről és mai állásáról. A gyűjtemény elrendezésénél ez is maradt a döntő szempont, hogy a történeti fejlődés vonalát hangsúlyozza. Ebből a nézőpontból a bemutatott szoboranyag el is éri a kívánt célt. Igaz ugyan, hogy a ma élő szobrász nemzedék még nem kapott a festőkkel egyenlő teret a Múzeumban, de azt is be kell vallani, hogy festészetünk már nagyobb utat tett meg, a paletta magyar művészei régebb időtől kezdve és jóval számosabban indultak és indulhattak a magas cél felé, mint vésőt használó testvéreik. Különböző is a szoborgyűjtés, már csak a nemes anyag nagy drágasága következtében is, sokkal nehezebb feladat elé állítja főleg a mi nagy nehezségekkel küzdő múzeumunkat. A háború szűk esztendeinek elmulta ugyan itt bizonyos fölszabadulást hozott, de még most is sok a hiányosság, főként a külföldi szobrászati termékek beszerzése körül.

De végre ott tartunk, hogy a modern magyar szobrászatot kerek kis körben, jó történeti vonalba összefogva, láthatjuk együtt s a külföldi modern szobrászatról is egy egész, érdekes munkával telt terem beszél. Ez már nagy, szép eredmény, örömmel üdvözölheti a magyar művészetszerető közönség! A csarnokot, melyben a modern szoborgyűjteményt elhelyezték, voltaképpen a barokkori gipszmásolatok teréül szánták. Ezt a területet tagolták szét kellemesen, célszerűen, *Hikisch* Rezső építőművész tervei szerint.

A szobrok jó, áttekinthető csoportosításban, kellemes hatású ideiglenes falak elé kerültek.

A magyar szobrászat teljes útját megfigyelhetjük és azt összehasonlíthatjuk a külföldi mesterek műveivel. A külföldi anyag lassú bővülése majd kitölti a ma még kirívó hiányt s akkor múzeumunk e része ki fogja elégíteni a mélyebbre tekinteni vágyódókat is.

*

Az első terem az első, művésznőre érdemes magyar szobrász: Ferenczy István számos munkájának bemutatá-